

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

13. De modis, quibus Religiosus violat obedientiae votum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

aliquando retinet. Religiosus verò professus nō item. Hic rursus nihil sibi acquirit, sed Monasterio, ac religioni, ille verò prior sibi potest acquirere aliquid dominiū, & proprietatem, licet nō vsum: est enim capax hereditatis, & cuiuslibet alterius rei, ad quā antea ius habebat. Postremò religiosus Professus nequit testamentum condere, ita ut inane sit, & irritum si fecerit: quod tamen factum ab eo, qui simplici Paupertatis voto alligatur, ratum & firmum fortassis habetur, vt postea dicam, licet peccet suis rebus vtendo absque legitima auctoritate.

Nonò queritur, An religiosus, qui solum professus est, tacite religionem, in sacrilegium incurrat, si Castitatem non seruet? Ratio dubitandi est quia Castitatem expressim non vovit. Respondeo, nihilominus eum sacrilegij crimine teneri: nā sufficit si aliquid vltro faciat, quod nouit cum voto Castitatis esse coniunctum: vt castitatem ipsam vouisse simpliciter iudicetur. Sed qui tacite religionem proficitur, aliquid sponte facit, cui scit votum Castitatis annecti. Queres, an religiosus Castitatem violans, suum peccatum ex toto confiteatur, si tantum apud Sacerdotem exprimat voto se quidē Castitatis adstrictum teneri, taceat tamē se esse religiosum? Quidam opinantur satis esse primum patefacere, quia Castitatis votum simplex, & solemne per se non differunt. Contra sentiunt alij, id minime sufficere, sed secundum quoque illud patefieri oportere: eo quod solemne Castitatis votū à simplici plurimum differat. Queres deinde, an si religiosus sit in sacris ordinibus constitutus, inter confitendum debeat declarare, & se esse religioni dicatum, & initiatū sacris ordinibus, an verò satis sit alterutrum illorum exprimere, hoc est, si vel sacrorum ordinum dignitatem, vel Religiosorum statū aperiat? Quidam existimant vtrumque aperiri oportere, alij verò sufficere, si se Religiosum esse fateatur. Alij contra opinantur, eum satisfacere alterutrum illorum confitendo, nimirum, se ad sacros ordines euectum, aut religiosum esse. Sic enim solemne votū Castitatis plenē explicari, & patefieri contendunt.

Cap. XII.

De modis quibus Religiosus violat obedientie votum.

Primo queritur, quo differat peccatum, quo religiosus per cōtemptionem peccat ab eo, qui violat obedientie votum? Respondeo, latius patere peccatum ex contemptu, quam peccatum inobedientie. Nam contemptio consistit, tum in his, quæ præcepta sunt, tum in alijs, de quibus nullum præceptum habemus: peccat enim quis, tum Consilia, tum Præcepta contemns. At inobedientie peccatum in his duntaxat versatur, quæ nobis sunt imperata. Contemptus igitur est cum quis Præceptum, vel Consilium monitum, vel regulam prætermittit tanquam re inutile, futilem, & vanam, vel cum is, qui iubet, vel consilium dat, monet, vel dirigit ad agendum tanquam vanus, vel inspiens despicitur. Inobedientie verò peccatum est, cum imperata violamus, vel omittimus eo animo, & voluntate, ne imperanti pareamus. Vt exemplo; Titius ieiuniū

ab Ecclesia indictum prætermittit, & violat tanquam inutile, & vanum, contemptor est: at cum omittit & negligit, quia recusat Ecclesie iubenti obedire, tunc inobediens est: si verò nimia cibi auiditate eiusmodi præceptum perfringat, tunc intemperans est, non inobediens, vel contemns. Hinc est, vt religiosus minime ex contemptu peccet, quoties contra Regulam, Constitutionem, Superioris præceptum delinquit: nec quoties regulæ, aut Superioris mandatum violat, inobedientie peccatum admittit.

Secundò queritur, quādonā religiosus in peccatū inobedientie labitur? Respondeo, quādocumque superior Constitutio, vel regula fieri aliquid iubet in virtute sanctæ obedientie, aut alijs verbis idē penitus valentibus, nec illud præstat, ac seruat.

Tertiò queritur, An superior possit aliquid præcipere virtute sanctæ obedientie ijs in rebus, quæ sunt contra aliorū superiorū præcepta? Respondeo, certi iuris esse, nihil posse superiorem iubere in ijs, quæ sunt contra ius naturale, vel diuinum, vel Canonicum, vel Ecclesiasticū, vel contra madata eius, qui superiorem potestatem habet, eique subijcitur. Obijcies, vnde ergo tantum meriti, & laudis simplex veterum Monachorum obedientia promeruit, quos paruissimè constat in multis, quæ cōtra ius naturale, vel diuinum facere iubebatur? qualia multa apud Cassianum lib. 4. de instit. Monacho, c. 24, 25, 26, & 27. legitur licet. Quidam totum hoc conferunt in magnam illorum hominū simplicitatem, vt qui omnia sibi ab Abbate imperata putarent tuta conscientia se posse facere, & exequi simpliciter absque vlla discussione. At verò mihi videtur, eiusmodi Monachos magnæ quidem fuisse simplicitatis, sed in ijs tamen, in quibus eos Præpositis suis obedisse legimus, obedientie ductū secutos existimo: vel quia non omnia clarè, & aperte cum iure naturali, vel diuino pugnant; & proinde eos bona fide obtēperasse puto: quia ignorabant esse iuri naturali, vel diuino contraria; Quo certè modo nos possumus etiam nunc absque peccato aliquid ignorare, quod iuri naturali, vel diuino aduersetur: vel quia licet manifestè mala, vt legi diuinæ contraria, & aduersa esse videretur, ea tamē sibi imperari putabāt, vt facere conarerent, & Superiorē curaturū, ne imperata perficerēt: Aut deniq; quia sibi in animū induxerat, ea præcipi nō quidē simpliciter, & absolute, vt facerēt, sed vt obedientie documētū, & exemplum præberēt. Deinde obijcies, fas non esse superiori, aliquid iubere, cū habet in animo id impedire, aut nolle, vt fiat. Respondeo, apud Theologos Scholasticos quæstionē agitari, quā tractauit Dur. 1. d. 47. q. 3. Vtrū Deus aliqua præcipiat, quæ fieri nolit? Quā soluit affirmādo non solū facere id posse, sed etiā interdū fecisse, vt supposita ministrabūt exēpla. Nā imperauit Abraham, vt vnicū filium suum immolaret, quē tamen postea immolari prohibuit. Christus etiam Dominus præcepit quibusdā, ne miraculū à se editū proderent, & quo magis præcipiebat, ne cui dicerent, eo magis prædicabant illi miraculum, in quo illos non est credendum peccasse; mirabantur enim turbæ, quæ dicebāt: Bene omnia fecit, & surdos fecit audire, & mutos loqui. Item, Deus

omnibus

omnibus imperat, vt bene agant, ac suæ salutis prospiciant, vt sic tandem salui fiant, nec tamen omnes facit saluos. In his igitur Deus aliqua præcipit, non quo à nobis fieri velit, sed vt in obediendo, & bene agendo virtutis officium impleamus, & alijs bonæ vitæ simus exemplo. Quare in prompta Abrahæ obedientia eximia eius viri fides, & spes enituit. Præcipiebat Christus illis hominibus, ne cui dicerent, vt doceret cauedum summopere laudis, & gloriæ inanis studium, & periculum: contra verò illi faciebant, vt gratum animum suum de accepto beneficio declararent. Sic etiam dicimus, Superiores posse grauiam interdum, difficilia & ardua imperare, & quæ videantur etiam inutilia, ac penè ridicula, non quo ea fieri velint, sed vt nos in obediendo exerceant, & promptæ obedientiæ nostræ, quod obimus, & præstamus officium, sit cæteri exemplo, atque documento.

Quartò queritur, An superior ius, & potestatem habeat aliquid præcipiendi, quod in solo actu mentis, & voluntatis interiore consistit? Hanc quæstionem supra diluimus libro quinto, cum de legibus tractarem, vbi docuimus, non esse penes homines auctoritatem legem condendi, qua actus voluntatis interior imperetur: & proinde superior nullum habet ius præcipiendi à cæteris simpliciter interiores lege lata.

Quintò queritur, quibusnam in vniversum iure Canonico communi religiosi prohibeantur siue Mendicantes, siue non Mendicantes? Respondeo in Clement. Religiosi, De Priuileg. octo circiter, aut nouem contineri, quibus religiosi prohibentur.

Primò: Ne Religiosi clericis, aut laicis sacramentum Extreme vniuersionis vel Eucharistiæ ministrare, matrimonii solemnizare, hoc est, solemniter, & ceremonia sacrae presumant, non habita super his parochiali presbyteri licentia speciali: alioqui excommunicationis incurant sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam dumtaxat absoluedi, hoc est, à qua non nisi à Romano Pontifice solus absolui queant. Sic ibi.

Secundò: Ne excommunicatos à Canone, præterquam in casibus à iure expressis, vel per Priuilegia Romani Pontificis concessis, vel à sententijs per statuta Provincialia, aut Synodalia promulgatis à pœna, & culpa absoluedi quemquam presumant, alioqui in excommunicationem prædictam Romano Pontifici reseruatam incidant.

Tertio, ibidem sic statuitur: In virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione maledictionis eterne districtius inhiemus, ne in sermonibus suis Ecclesiarum Prælati detrahant: quod, vt Glossa interpretatur, locum habet cum nominatim detrahunt, aut verbis proprium Prælati nomen exprimentibus, alioqui enim generatim Prælatorum vitia, & peccata publica modeste carpere licet.

Quartò: Etiam in virtute sanctæ obedientiæ inhiemus, ne retrahant laicos ab Ecclesiarum suarum frequentia, vel accessu.

Quintò: In virtute quoque sanctæ obedientiæ inhiemus, ne Indulgentias pronuntient indiscretas; hoc est, vt ait Glossa, non concessas, nimirum subreptitias supposititiæ, falsas, & inanes.

Sexto: Ne cum confessionibus testamentorum intererint, à restitutionibus debitis, aut legatis matribus Ecclesijs faciendis retrahant testatores.

Septimò: Ne legata, vel debita, aut maiè ablata incerta sibi, aut alijs singularibus sui Ordinis Fratribus, vel Conuentibus in aliorum præiudicium fieri, seu erogari præcipient.

Octauò: Ne etiam in casibus Romano Pontifici, aut locorum Ordinarijs reseruatæ quemquam absoluant.

Nondò: Ne personas Ecclesiasticas, præsertim coram Iudicibus delegatis à nobis, suam contra eos iustitiam prosequentes, vexare indebitè, aut ad loca plura, & præsertim multum remota conuenire presumant. Haec tenentur Clementina.

Annotandum est, ad contrahendam huius Clementinæ excommunicationem, sufficere, si quis sit religiosus, quamuis non sit ab Episcopis exemptus (falsum enim est, quod quidam senserunt solum comprehendere religiosos exemptos) si sit religiosus neque religionem professus, sed tantum sit nouitius, immo etiam si fuerit sanctimonialis: dummodo tamen sit religiosus in aliqua religione approbata, vt rectè annotarunt Cardinalis, Paulus, Ancharanus, Imola, Bonifacius in ea Clementina, Angel. Excommunicatio. 5. cap. 12. Siluest. Excommunicatio. 7. cap. 14. & Nau. in Man. c. 27. num. 101. Item, nomine parochialis presbyteri, à quo prædicta est facultas petenda, intelligi eum, qui est Ecclesiæ curam animarum habenti præfectus, licet nondum ad sacerdotium ascenderit, vt ibidem docet Cardinalis. Paulus, Petrus Ancharanus Bonifacius cum Glossa: quamuis Stephanus, & Imela asseruerint debere esse presbyterum: quoniam in Clementina dicitur: sine licentia expressa presbyteri parochialis. Satis itam est, si in facultate, quæ à paroco petitur, exprimitur nomè religiosi sacramentum ministraturi, aut Parochiam suscepturi, vt Glossa notauit communi consensu recepta. At sufficit, vt Caie. in sum. verbo. excomm. c. 24. & Nauar. loco citato, testantur, si per ignorantiam, aut ratihabitionem Religiosi ea, quæ diximus, sacramenta conferat: siquidem in Clementina dicitur. Ne presumant ministrare. Præterea, vt excommunicatio contrahatur, non satis est, si religiosus ea sacramenta ministraret alteri religioso exempto, vt notantur Cardinalis, & Caietanus, ac Nauarus, quamuis Siluester immeritò oppositum dixerit. Nam in Clementina dicitur. Ne ministraret clericis, vel laicis: nimirum paroco subiectis. Potest demum facultatem concedere non solum Parochus, sed etiam eius Vicarius, aut Episcopus, aut Vicarius Generalis, vt docuit Glossa ab omnibus recepta.

Sed ambigua quæstionis est, an solum in hac Clementina religiosi prohibeantur Eucharistiæ ministrare, quando datur vt Viaticum moribundis, an verò etiam quando confertur sanis & bene valentibus: Quidam enim docent solum primam esse prohibitum: & propterea si alio tempore religiosi eucharistiæ confecerant, nullam contrahere excommunicationem. Magis tamen est recepta sententia asserentium, generaliter id esse interdictum religiosi, tamen hoc facerent generatim dicitur, Ne presumant ministrare Eucharistiæ. Deinde excommunicatio non contrahitur, si religiosus prædicta sacramenta conferat, vel peccatorum absolutionem impertiat Parochiano presbytero dicenti, sed ad facultatem habere, nec si sacramentum Baptismi, vel Pœni-

teatiae ministret, nec si absoluat ab excommunicatione lata ab homine, vt Glossa obseruauit.

Decimo: In Clementina 1. De Rescriptis statuitur sic: Abbates, aut alij Religiosi quibuslibet administrationibus presidentes, occasione Prioratus, seu aliorum locorum subditorum eiusdem, nullum auctoritate litterarum Apostolicarum sedis, vel legatorum ipsius, quomodolibet valeant conuenire, nisi vbi, & coram quibus Prioratus, & locorum ipsorum Prioribus, aut alijs Gubernatoribus id liceret.

Vndecimo: In Clementina 1. De electione habetur: Prohibemus, ne Religiosus aliquis in Abbatem, vel Praelatum alterius Religionis, vel habitus de cetero eligatur. Quod si secus actum extiterit, sit eo ipso irritum, & inane. Non tamen intendimus prohibere, quin Religiosus in Episcopum secularis, vel cuiuslibet Ecclesiae possit eligi.

Duodecimo: In Clementina prima. De rebus Ecclesiae non alienandis statuitur: Perpetuo prohibemus edito, ne quis Religiosus Monasterio, Prioratu, Ecclesia, seu Administrationi eius presidenti, iura, redditus, aut possessiones eiusdem, alicui ad vitam eius, seu ad aliud certum tempus, pecunia etiam inde recepta, quouis modo concedat, nisi necessitas, aut utilitas Monasterij, Prioratus, Ecclesiae, vel Administrationis huiusmodi hoc exposcat, conuentus sciat, aut si conuentum non habeat, Praelati proprii assensu, ad hoc nihilominus accedente. Si quis contra hoc fecerit, primum suspensionis ab officio, eo ipso incurrat: nec ex concessione ipsius recipientis ius aliquod acquiratur, sed praemissa ad locationes, vel venditiones reddituum, aut fructuum ad tempus modicam faciendas, declaramus nulatenus extendi.

Decimo tertio: Clementina prima. De Decimis, statutum est: Religiosi quicumque, qui non alia, aut alia decimas Ecclesiarum debitas ad eos ex aliqua causa legitima, non spectantes appropriare sibi praesumpserint, aut ex quibus fraudibus, sine coloribus usurpare, seu qui de animalibus familiarium, & pastorum suorum etiam animalia ipsi eorum gregibus immiscuerint: seu qui de animalibus, quae in fraudem Ecclesiarum in pluribus locis emunt, etiamque tradunt venditoribus, vel alijs ab ipsis tenenda: seu qui de terris, quas tradunt alijs excolendas, decimam solum Ecclesiarum non permisserint, aut prohibuerint, nisi post requisitionem per eos, quorum intersit, super hoc eis factam, a praemissis desisterint, intra mensem, aut si de his, quae contra praemissa usurpare, vel retinere praesumpserint, intra duas menses, damnificatis Ecclesiarum emendam non fecerint competentem, sint ab officijs, administrationibus, & beneficijs suis suspensi, donec satisfecerint. Quod si Religiosi huiusmodi administrationes, vel beneficia non habeant eo casu quo alij supra dicti, suspensionis sententiam, ipsi sententiam excommunicationis incurrant nec possint absolui ante satisfactionem condignam. Ceterum praemissa extendi volumus ad animalia, quae per Religiosorum donatos seu oblatos tenentur, dum tamen illi Religiosi eiusdem cetero effectum donauerint, aut obulerint se, & sua.

Decimo quarto: In Clementina prima. De Religiosis domibus, districtius interdicitur Religiosis, ne mulierum, quae Beginae vocabantur, statum quomodocumque admittant, nec villo modo illis in eo statu sectando, vel assumendo, consilium, auxilium, vel fauorem praebant, alio qui per eam excommunicationis eo ipso, incurrant: & subiungit Pontifex: Nec tamen per praedicta prohibere intendimus, quin si fuerint fideles aliqua mulieres, quae promissa continentia, vel etiam non promissa, honeste in suis conuersantibus hospitij, praesentiam agere voluerint, & virtutum Domino in humilitatis spiritu deferuire, hoc eisdem liceat, prout Dominus ipsis inspirabit. Sic ibi.

Decimo quinto: Clementina prima. De celebrat. Missi praecipitur, vt in Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Ecclesijs, horis debitis deuote psallatur, & debite celebretur officium Diuinum diuinum, & nocturnum.

Decimo sexto: In cap. vi. periculosa, Ne Clerici, vel Monachi, in sexto, dicitur: Distinctius inibemus, ne de cetero aliquis quicumque Religionem tacite, vel expressè professus in scholis, vel alibi temere habitum Religionis suae dimittat: nec accedat ad quouis studia litterarum, nisi a suo Praelato cum Consilio sui Conuentus, vel maioris partis eiusdem, sibi eundem ad studia licentia primitus sit concessa. Si quis autem horum temerarius violator extiterit, excommunicationis incurrat sententiam ipso facto. Absolutio ab hac excommunicatione nulli referuatur. De quo extra tractant praeter Archidiaconum, Ioannem Andream, Dominicum, Ancharanum, & Francum in sexto. Angel. excommunicatio. 7. casu 27. Silu. Excommunicatio. 9. casu. 24. Caic. in sum. excommunicatio. c. 61. Nauarr. in manna. cap. 27. num. 133. & num. 131. Apponendum est, duplicem excommunicationem in hoc capite irrogari: vnam religionis, qui temere suae religionis habitum dimittunt, alteram his etiam religionis, qui ad studia litterarum extra Monasterium se conferunt sine sui Superioris consensu, & consilio maioris partis Monastici Conuentus. Prima excommunicatio non contrahitur, si religiosus habitum honeste deponat iusta aliqua de causa: tunc enim non est temeraria habitus dimissio. Sic Glossa ab omnibus recepta. Nec etiam quicumque temere dimittit, ea afficitur excommunicatione: omnis enim dimissio habitus absque rationabili causa temere fit, eo quod suum habitum religiosus in omni loco, ac tempore deferre debet. Cap. Vidua. 20. q. 1. & cap. Saetimoniales. dist. 23. Nec tamen quoties temere habitus dimittitur, grauius peccatur, vt si quis deponat ad canendum tantummodo, saltandum, vel lapidem iaciendum: non enim tunc excommunicatio contrahitur: immo nec quoties ita temere dimittitur, vt etiam grauius aliunde peccetur, veluti cum religiosus in priuato aliquo loco se exuit habitu, in eum tantum finem, vt ibi clam aliquid furetur, statim iterum ipsum habitum sumpturus. Nauarrus in Manuali, cap. 27. num. 131. Silu. excommunicatio. 9. casu. 24.

Is igitur in excommunicatione incurrit, qui suum habitum dimittit, vt alio habitu utatur ad scelus aliquod committendum, vel ad certum tempus, vel ob certam causam, ita vt boni viri arbitrio habitum temere dimisisse iudicetur. Ex quo fit, vt in eam non incidat excommunicationem, qui habitu quidem se exuit, sed tamen nullum aliud sumit: neq; si sumat ad ta breue tempus, vt cenferi queat, non dimisisse, siue eum in Monasterio, siue extra, deponat, vt testatur Cardinalis. Afficitur tamen excommunicatione, qui non quidem dimittit, sed ita tamen gestat, vt non appareat. Sic Glossa in Clementina 1. de vita, & honeste Clericorum. Et propterea Abbas, qui oppositum insinuauit in cap. Dem qui, de vita, & honeste Clericorum videtur esse de eo locutus, qui occulte desert, sed ita vt facile ipse habitus internosci, ac discerni possit, vt optime Caietanus explicuit.

QVAERES, an excommunicationem contrahat, qui suae religionis habitum deponit, cōfessim alterius religionis veste, & habitu sumpto,

Tunc

temere

temerè contra Canones, & iura, Lapus, Ioann. Andreas, Dominicus, Angelus, & Abbas sentiunt eum non contrahere. Sed verius esse, Silvester, Caietanus, & Nauarrus oppositum arbitrantur: nam vere, & propriè suæ religionis habitum dimittit, & exiit. Mihi certè probabilis admodum videtur prima sententia: quoniam etsi eiusmodi religiosus dimittit suæ religionis habitum, non tamen dimittit, vt liberè euagetur. Et hæc causa, & ratio est constitutionis: nec sufficit, si dicas, eum transire ad laxiorem religionem, vbi licentior viuat: quoniam satis est, si se ad religionem trāserat, in qua tribus erit religionis votis obstrictus. Secunda magis placet.

De altera excommunicatione notandum est, olim Alexandrum III. in cap. Non magnopere, Ne Clerici, vel Monachi, ita sanxisset: Statuimus, vt nulli omnino post votum Religionis, & post factam in aliquo loco Religioso professionem, ad Physicam, hoc est, ad Medicinam, legesque mundanas audiendas permittantur exire. Si verò exierint, & ad claustrum suum iura davorum mensuram spatium non redierint, sicut excommunicati ab omnibus euentur. Et in nulla causa, si patrocinium præstare voluerint, audiuntur: Et reuersi, in Choro, Capitulo, mensa, & ceteris vltimi existant: & sine beneficio Romani Pontifici non promoueantur. Et Honorius III. in cap. Super specula, Ne Clerici, vel Monachi declarauit, eiusmodi excommunicationem irrogatā religiosis audientibus Physicam, id est, Medicinam, vel leges ipso facto cōtrahijta vt sit poena ipso iure lata, non ferenda à iudice. At verò in prædicto cap. Vt periculosa excommunicatio generaliter fertur in religiosos, qui extra Monasterium ad quælibet studia literaria se transferunt, sine sui superioris consensu, & consilio maioris partis religiosi Conuentus. De hac excommunicatione tractant Angelus, Silvester, Caietanus, & Nauarrus locis supra citatis, & præterea Siluest. excommunicatio. 9. casu. 6. Hinc efficitur, vt solemniori indigeat religiosus facultate habita à Superiori ad studia literarum, quam ad alia negocia: ad hæc enim sufficit solius superioris assensus: ad illa verò requiritur etiam Monastici Conuentus consilium. Si tamen locum adeat, vbi sit suæ Religionis Collegium, in quo literæ doceantur, non indiget, nisi sui superioris consensu, etiam si eò petat studij literarj gratia: hæc enim est potius mutatio Cœnobij, siue Collegij, quam ad studium literarum profectio, vt rectè Caietanus annotauit. Hanc item excommunicationem non incurrit, qui proficiscitur ex solo superioris nutu, & consensu, cuius est religiosus aliò extra Monasterium mittere ad habitandum; quam facultatem solent habere præfecti Ordinum Mendicantium. In eam etiam non incidit Abbas, aut Prior, etiam si ad literarum studia se conferat absque sui superioris assensu, & consilio Conuentus. Sic Ioan. Andr. Anchar. Dominicus, Angelus locis citatis: quàmuis oppositum tradiderit Silvester loco prædicto.

Decimo septimo: Clementina, Cupientes, De panis, excommunicatione afficit eos, qui suis concionibus, vel alio modo aliquid dicere præsumunt, vt audientes auertant à soluendis Decimis suis Ecclesijs debitis. Vbi nullus religiosorum excluditur, vt Glossa annotauit. Excommunicatione quoque afficit eos omnes religiosos, qui scienter

nullum cōscientiæ scrupulum iniiciunt ijs, quorum sacras confessiones excipiunt circa Decimas Ecclesijs debitas soluendas: & deinde eius modi negligentia minimè excipiata, cum commodè possint, ad populæ conciones habere præsumunt. Item, excommunicatione feriuntur ibidem omnes religiosi Mendicantes, qui accipiunt nouas domos, vel noua loca ad habitandum, aut commutant, vel alienant acquisita ante Concilium Lugdunenfe aliquo titulo. Item cap. Cum ex eo, De excess. Prælatorum, in 6. Bonifacius VIII. constituerat in hunc modum: Nos perpetuo prohibemus edito, ne Predicatores, Minores, & alij Religiosi Mendicantes in aliqua Ciuitate, Castro, Villa seu loco quocumque ad habitandum domos, vel loca quocumque noua recipere, seu hæcenus recepta mutare, vel ea venditionis, donationis, aut cuiusvis alienationis titulo in alios transferre præsumant absque Sedis Apostolicæ licentia specialis, plenam, & expressam faciente de huiusmodi prohibitionem mentionem: si secus egerint, irritum decernentes. Ibi tamen non prohibetur quis studia Eremitica, vel solitaria vite noua loca, habitacula, aut cellas acquirere, aut mutare suorum Superiorum concessa, de excommunicationibus in hac Clementina latis in religiosos agunt Siluest. Excommunicatio. 9. casu. 4. 4. 45. 46. Angel. Excommunicatio. 7. casu. 4. 4. Caiet. in Summa, cap. 66. Nauar. in Man. cap. 27. num. 144.

Decimo octauo: In Clem. Ex frequentibus, De sent. excomm. excommunicatione afficitur religiosus, qui non seruant interdictionem, vel cessationem à diuinis, quam seruare sciunt Ecclesias Cathedralis, siue matricis. SI ROGOS: Quid dicendum, si in oppido non est Ecclesia Cathedralis, aut matricis, quia nempe sunt multe parochiales diuise? Respondeo, tunc opus esse, vt interdictionem, vel cessationem à diuinis omnes ille parochiales obseruent, hæc etiam Clementina locum habet in omnibus interdictionibus, & cessationibus generalibus constitutis à iure, vel ab homine qualibet auctoritate legitima ad id uentæ: solam tamen habet locum in generali interdictione, non speciali. In Concilio Tridentino Sess. 25. cap. 12. De regularijs statutur, vt censuræ, & interdictione necdum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinarijs promulgata, mandante Episcopo, à Regularibus in eorum Ecclesijs publicentur, atque seruentur.

Decimo nono: In Concilio Tridentino eadem Sessione, & cap. Decernitur, vt dies festi, quos in dioecesi sua seruandos Episcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam Regularibus seruentur.

Vigesimo: In cap. Episcoporum, De privileg. in 6. Statuitur sic: Presenti decreto duximus statuendum, ne alij qui seculares quantumcumque exemptionis, seu libertatis Sedis Apostolicæ Privilegijs communi, cuiuscumque Ordinis, Religionis, status, vel conditionis existant, sicut celebrent, vel faciant celebrari diuina in ciuitatibus, castris, villis, nisi quatenus eis à iure conceditur, seu locis alijs interdictionis ab ordinarijs, siue delegatis iudicibus, vel à iure, aut excommunicatis publicè, vel interdictionis ad diuina officia, seu Ecclesiastica Sacramenta, vel Ecclesiasticam sepulturam admittant. Qui verò contra præsumpserint, præter alias penas à iure constitutas, ingressum Ecclesie sibi nouerint interdictionem, donec de transgressione huiusmodi ad arbitrium eius, cuius sententiam contempserint, satisfecerint competenter.

Vigefimoprimum. In Clementina Cupientes. §. vlt. De penis, excommunicatione puniuntur Religiosi, & Clerici seculares, violatores Constitutionis Pontificie in cap. 1. De sepult. in 6. qua precipitur, ne aliquos ad vouendum, iurandum, vel fide interposita, seu alias promittendum inducant, vt sepulturam apud ipsorum Ecclesias eligant, vel iam electam ulterius non immutent: quam excommunicationem ipso facto contrahi definit Pontifex, nec in eam lapsos ab alio, quam à Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo, esse absoluedos.

Cap. XIII.

De Transitu Religiosorum ex vna Religione ad aliam.

Primum queritur, An liceat religioso ex vna Religione ad aliam transire? Respondeo, iure communi Canonico licere, vt colligitur ex cap. Statuimus, & cap. Mandamus. 19. quest. 3. & cap. Licet. cap. Significatum, cap. Non est vobis, & cap. Sanè, de regularibus, dummodo studio tutioris, melioris, & sanctioris vitæ transitus fiat: vt aperte definitur in cap. Licet, De regularibus. S. Thomas 2. 2. quest. 139. a. 8. ait: Transitus ex vna Religione in aliam, nisi propter magis utilitatem, vel necessitatem, non est laudabilis: idem quia si Religiosi offendi solent, qui deseruntur: eum etiam, quia facilius, & commodius proficit quis in Religione, in qua est assuetus, quam in alia. Vnde veteres Monachi non facile transitum permittebant.

Secundo queritur, An hic transitus iure concedatur ex eo, quod religio, ad quam fit gradus, sit perfectior, & altior, fructuosior, vel sanctior; an solum, quia sit arctior, seuerior, & durior? S. Thomas loco citato, quem Palud. in 3. dist. 38. quest. 3. art. 1. Antonin. 3. par. tit. 16. cap. 4. ad finem. Siluest. in verbo, Religio. 4. quest. 1. & q. 6. 7. & S. Tabien. Religio. quest. 23. & quidam alij sequuntur, videtur docere huiusmodi transitum iure concedi ratione perfectioris, aut fructuosioris religionis, non autem ratione solius arctioris instituti. Quod colligitur, cum quia in virtutis, & melioris vitæ profectu, descensus, aut regressus vitæ peratur; ac laudatur ascensus, aut progressus: tum etiam, quia in cap. Mandamus. 19. quest. 3. precipitur Canonicis Regularibus professis, ne se ad Monachorum instituta transferant, cum tamen arctior sit regula, & vita Monachorum, vt constat ex cap. Quod Dei timorem, De statu Monachi. Vbi dicitur, Canonicos Regulares laxiori Ordini seruire, quam Monachos. Et in cap. Statuimus, eadem causa, & questione habetur, Ne quisquam Canonice professionis alicuius leuitatis instinctu, vel districtioris Religionis obtentu, ex clausulo audeat sine patris, & totius Congregationis permissione recedere. Et in cap. Nullus, eadem causa, & questione precipitur, Ne Abbas, vel Monachus Canonicos Regulares à proposito professionis Canonice reuocet, & ad Monasticum habitum trahendo suscipere audeat. Vnde colligit S. Thomas Monachis laxis ius, & fas esse ad Canonicos regulares transire, quoniam apud eos ius, & facultatem habent ad sacros Ordines ascendendi. Immo generaliter docet ex Ordine Monachorum Laicorum, vel Clericorum, qui diuina ministeria non præstant, aut priuata tantum, non publica officia obeunt, licere Monachis, sine Religiosis transire ad Ordine Canonicorum regularium, qui publica ministeria, & munera in ecclesia exequentur, & obeunt,

eo quod commune bonum priuato est altius, & maius. Non tamen licitum esse transitum è contrario: nec enim esset ascensus ad sublimiorem vitæ gradum, sed potius ex altiore ad inferiore descensus.

At verò Ioannes Andreas in cap. Sanè, de regularibus postquam S. Thomæ doctrinam de varia religionum perfectione proposuit, subiungit: Nos Canonista non ponderatis his subtilitatibus, solum animaduertere solemus, vbi arctior, strictior, durior, aut seuerior modus viuendi. Vnde in c. Licet, De Regularibus, dicitur: De arctiori vita, & sanctiori, ad quam licet transire è laxiori, & si in vna Religione sit sola contemplatio cum arctissimo viuendi modo, possibili tamen sine proficiendi modo non admittimus transitum ad Religionem, in qua viget contemplatio, actio, & etiam contemplationis officium cum laxiori vitæ instituto, quod tamen Theologi admittent. Hæc ille, qui quidem nomine Theologorum videtur Sanctum Thomam intellexisse, cuius sententiam, suppresso auctore ante retulerat. Omnes iuris Canonici interpretes id docuerunt, quod dixit Ioannes Andreas: idem etiam sentiunt Angel. Religiosus, num. 35. Rosel. religio. 4. num. 1. Certè cum iure Canonico magis congruere videtur, Transitum huiusmodi concedi, quia arctius, & durius religionis institutum suscipitur, quam quia perfectius, & fructuosius, vt constat ex cap. Licet, De regularibus. Et in c. Virgines. 20. quest. 4. dicitur ex Concilio Triburiensi: Virgines sacre si pro lucro anima sua propter districtiorem vitam ad aliud Monasterium pergere disposuerint, ibidemque commanere decreuerint, Synodus concedit. Hæc ibi.

Deinde etiam cum ratione ipsa maxime conuenit: etenim huiusmodi transitus iure videtur esse concessus ob tutiorem vitæ rationem: vbi autem ea reperitur, eo ipso quoque religio eius vitæ parens, & magistra, videtur esse tutior, atque securior; quauis alia religio sit alioqui fructuosior, perfectior, & altior. Quod autem in cap. Mandamus, & cap. Nullus. 19. q. 3. Canonicis regularibus ad Monasticum institutum transitu interdicatur, intelligendum est iuxta Glossam, id locum habere cum transitus talis sit temeritate, leuitate, & inconstantia animi; aut cum damno, & detrimento prioris religionis. Item, sæpè denegatur transitus ad arctius vitæ institutum, ne communis aliorum salus deseratur, aut impediatur: Sic Episcopis, & alijs Ecclesiarum Præfectis, transitus ad religionem occluditur, ne Ecclesie destituantur idoneis præfectis, & ministris: Et religiosi præficiuntur Ecclesijs, vt communi hominum saluti, & commodo consulatur.

Tertio queritur, Quo modo liceat religioso ad altius vitæ institutum euolare? Respondeo, in iure nonnulla constitui, vt id recto ordine fieri queat. Primum, Ne fiat transitus temeritate, leuitate, odio, ira, contemptu, vel alia qualibet animi perturbatione, sed studio, nimirum tutioris, & melioris vitæ; cap. Licet, de regularibus. Deinde, ne fiat cum detrimento, & iactura religionis, à qua receditur, eodem c. Licet. Item, vt religio, ad quam gradum quis facit, non solum sit arctior ex regula, quam proficetur, sed etiam ex Constitutionibus: nam, vt dicemus inferius, sub vna regula Basilij, vel Benedicti, multi Religiosorum Ordines militant alijs arctiores, asperiores, & seu-